

Sygn. akt V Ca 569/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny-Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Wojtysiak
Sędziowie:	SSO Maja Smoderek SSO Marzanna Góral (spr.)
Protokolant:	Małgorzata Andrychowicz

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w W.

przeciwko K. K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie

z dnia 21 listopada 2011 r., sygn. akt I C 238/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że utrzymuje w mocy nakaz zapłaty z dnia 5 stycznia 2011 roku wydany przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie w sprawie o sygn. akt II Nc 1/11 ;

2. zasądza od K. K. na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Sygn. akt V Ca 569/12

UZASADNIENIE

(...) Sp. z o. o. w W. wniosła o zasądzenie od K. K. na swoją rzecz kwoty 33.260,20 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 listopada 2010 r. do dnia zapłaty. Wskazując w uzasadnieniu, że powód jest w posiadaniu weksla płatniczego, wystawionego przez pozwanego na zlecenie powoda, który wypełniony został w związku z nie wywiązaniem się K. K. z umowy leasingu zawartej z powódką.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 05 stycznia 2011 r., sygn. II Nc 1/11 tutejszy Sąd Rejonowy uwzględnił roszczenia powódki.

Od powyższego nakazu zapłaty zarzuty wniósł K. K. podnosząc, że nakaz zapłaty został wydany na podstawie weksłu in blanco wypełnionego niegodnie z deklaracją wekslową. Wobec powyższego wniósł o uchylenie przedmiotowego nakazu oraz o oddalenie powództwa. Ponadto pozwany wskazał, że (...) sp. z o. o. nie dokonała precyzyjnego wyliczenia dochodzonej kwoty. Jednocześnie K. K. przyznał, że zawarł umowę leasingu z powodem, a na zabezpieczenie roszczeń z niej wynikającej wystawił weksel in blanco. Umowa ta została rozwiązana przez (...) sp. z o. o. pomimo chęci renegeacji wobec kryzysu w branży transportowej.

W odpowiedzi powódka wniosła o utrzymanie nakazu zapłaty w mocy wskazując, że pozwany nie wykazał niewłaściwego wypełnienia weksla zgodnie z deklaracją wekslową, podobnie jak nie wykazał w jaki sposób zawyżona została kwota dochodzona. Ponadto wskazano, że K. K. nie przedłożył deklaracji wekslowej nie jest zatem możliwe wywodzenie z niej jakichkolwiek zarzutów. Powódka przedstawiła również dokładne wliczenie dokładnych kwot składających się na dochodzone roszczenie, przy czym: kwota 24.552,32 zł stanowiła wynagrodzenie leasingowe natychmiast wymagalne wskutek wypowiedzenia umowy, natomiast kwota 11.876,18 naliczona była tytułem odsetek karnych naliczonych za zwłokę. Dodatkowo powódka podniosła, że pozwany nie udowodnił właściwego wykonania umowy zawartej umowy, a tym samym bezpodstawności wypełnienia weksłu.

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2011 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie w punkcie I. uchylił nakaz zapłaty wydany w dniu 5 stycznia 2011 r. przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie w postępowaniu nakazowym w sprawie II Nc 1/11 w całości i powództwo oddalił, zaś w punkcie II. zasądził od powoda (...) Sp. z o. o. na rzecz powoda kwoty 1.248,00zł (tysiąc dwieście czterdzieści osiem 00/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania i 2.417,00zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą tego orzeczenia były następujące ustalenia:

K. K., jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, zawarł w dniu 11 maja 2006 r., z (...) sp. z o. o. umowę leasingu operacyjnego nr (...), której przedmiotem była naczepa ciężarowa kurtynowa typu (...). W ramach przedmiotowej umowy powód zobowiązał się nabyć od Zbywcy rzecz będącą przedmiotem leasingu i oddać tę rzecz pozwanemu jako korzystającemu do używania albo pobierania pożytków i korzystania na czas oznaczony, a korzystający zobowiązał się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne. Strony uzgodniły, iż ratami wynagrodzenia były: pierwsza rata oraz raty okresowe. Łączna liczba rat wyniosła 59. Zabezpieczeniem roszczeń wynikających z tejże umowy był weksel in blanco z deklaracją wekslową. Integralną częścią umowy były Ogólne Warunki Umowy Leasingu (OWUL). Zgodnie z postanowieniami OWUL w pkt. 4.9 rozliczenia pomiędzy stronami dokonywane będą w oparciu o kwotę bazową stanowiącą równowartość sumy wszystkich przewidzianych w umowie, a niezapłaconych rat oraz wartości resztowej określonej w umowie, natomiast w myśl pkt. 10.9 w wypadku wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym leasingobiorca zobowiązuje się zwrócić przedmiot leasingu oraz zapłacić wszelkie należności wraz z odsetkami, przy czym jeśli kwota netto uzyskana ze sprzedaży przedmiotu leasingu będzie niższa od kwoty bazowej, o której mowa powyżej, a korzystający z przedmiotu leasingu zobowiązany jest do uiszczenia na rzecz finansującego powstałej w ten sposób różnicy.

Pismem z dnia 02 lutego 2009 r. (...) sp. z o. o. wypowiedział umowę leasingu zawartą z K. K.. Należności z tytułu zaległych rat leasingowych i odsetek określono na kwotę 4.118,20 zł. Jednocześnie leasingodawca zastrzegł konieczność zwrotu przedmiotu umowy oraz prawo do dochodzenia odszkodowania, którego podstawą będzie kwota bazowa w wysokości 37.475,86 zł.

W dniu 20 listopada 2009 r. (...) sp. z o. o. w drodze umowy sprzedaży za cenę netto w kwocie 13.420 zł, dokonał zagospodarowania polesingowego naczepy ciężarowej, będącej przedmiotem umowy z K. K..

W dniu 11 maja 2006 r. (...) sp. z o. o. wypełnił weksel in blanco wystawiony przez K. K., wpisując jako sumę wekslową kwotę 33.260,20 zł, który to weksel przestawiono K. K. do zapłaty pismem 09 listopada 2010 r.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy stwierdził, że w niniejszym postępowaniu powódka dochodziła od pozwanego jedynie należności z tytułu odszkodowania za rozwiązanie umowy z K. K.. Wskazał, że zgodnie z art. 709¹⁵ k.c. w razie wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu. W świetle powyższego przepisu oraz powołanych postanowień OWUL Sąd I instancji uznał, że (...) sp. z o.o. miał prawo dochodzić od pozwanego roszczeń z tytułu wypowiedzenia umowy leasingu. Pojęcie „kwoty bazowej” określone w OWUL pokrywa się bowiem z zakresem roszczeń, które przewidziane są w powołanym przepisie. Tym samym uznał, że powód uprawniony był do wypełnienia wystawionego weksla gwarancyjnego co do zasady.

Sąd Rejonowy zauważył, że pozwany podniósł w toku postępowania zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją wekslową oraz zaznaczył, że w myśl art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe, jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Podkreślił przy tym, że zgodnie z powszechnie przyjętym w doktrynie poglądem ciężar udowodnienia nieprawidłowego uzupełnienia weksla spoczywa na dłużniku. Zdaniem sądu pierwszej instancji pozwany jako dłużnik wekslowy, nie przedstawił żadnych dowodów uzasadniających przyjęte przez niego stanowisko, w szczególności nie złożył deklaracji wekslowej, a ponadto ze złożonych przez niego oświadczeń wynikało, iż usiłował przerzucić ciężar udowodnienia swych twierdzeń na stronę powodową. Zgodnie natomiast z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W tym stanie rzeczy Sąd uznał zarzuty pozwanego w tym zakresie za gołosłowne, a ich podniesienie za bezskuteczne. W tej sytuacji – w ocenie Sądu I instancji - powód uprawniony był do wypełnienia weksla wystawionego przez pozwanego, natomiast zarzuty pozwanego dotyczące okoliczności tegoż działania należało uznać za bezzasadne.

Sąd Rejonowy stwierdził jednak, że powództwo (...) sp. z o.o. podlegało kontroli z punktu widzenia wykonywania przysługujących powodowi praw podmiotowych, tj. zgodności z obowiązującymi zadaniami współżycia społecznego. Skonstatował przy tym, że powyższe okoliczności Sąd winien, stosownie do okoliczności sprawy, badać z urzędu. Czuwanie nad przestrzeganiem elementarnych zasad współżycia społecznego w obrocie prawnym jest bowiem jednym z elementów składowych sprawowania wymiaru sprawiedliwości do czego Sądy powołane są na mocy zasad wynikających z Konstytucji RP.

W ocenie sądu pierwszej instancji w okolicznościach niniejszej sprawy zachowanie powoda polegające na rozwiązaniu umowy leasingu, a następnie wezwaniu leasingobiorcy do uiszczenia wynikłych z powyższego roszczeń narusza zasady słuszności, godzi w poczucie sprawiedliwości oraz sprzeciwia się zasadom uczciwości obrotu i dobrych obyczajów kupieckich. Zdaniem bowiem Sądu meriti K. K. regularnie uiszczał raty związane z umową leasingu, jak bowiem wynika z wypowiedzenia umowy leasingu jego zaległość z tego tytułu wyniosła 4.118,20 zł. Zdaniem Sądu Rejonowego uzasadnia to wniosek, że pozwany nie spłacił tylko dwóch rat z pięćdziesięciu dziewięciu. Powód zaś osiągnął zysk z zagospodarowania przedmiotu leasingu w wysokości 13.420,00zł. W ocenie tegoż sądu w tej sytuacji zachowanie powoda przejawiające się w dochodzeniu od pozwanego zapłaty zadłużenia z tytułu zaległych rat wynagrodzenia wraz umownymi odsetkami, które to żądanie było oparte na wekslu gwarancyjnym, wystawionym przez pozwanego w oderwaniu od wysokości osiągniętego przez powoda faktycznego zysku z tytułu spłaconych rat i zagospodarowanie przedmiotu leasingu i w obliczu konsekwencji takiego działania przez powoda jest sprzeczne z zasadą słuszności, poczuciem sprawiedliwości oraz naruszeniem uczciwości obrotu i dobrych obyczajów kupieckich. Ponadto podnoszona przez pozwanego, okoliczność trudnej sytuacji gospodarczej w jakiej się znalazł ze względu na kryzys w branży transportowej, jak też wyrażona przez niego chęć renegocjacji zawartej umowy również uzasadniały uznanie działań powódki za naruszające powyższą zasadę. Zdaniem sądu pierwszej instancji pozwany wypełniał

ciążące na nim obowiązki regularnie, a dopiero na skutek niezależnych od niego okoliczności doszło do uchybień w terminach płatności poszczególnych rat. W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Rejonowego naruszone zostały również zasady lojalności kontrahentów.

Z tych więc przyczyn Sąd Rejonowy uznając, że ostatecznie powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, orzekł jak w sentencji wyroku, rozstrzygając o kosztach w oparciu o art. 98 k.p.c.

Powyższy wyrok w całości apelacją zaskarżyła strona powodowa zarzucając mu naruszenie art. 5 k.c. przez jego bezzasadne zastosowanie i 709⁽¹³⁾ § 1 k.c. poprzez zaniechanie jego zastosowanie oraz wydanie orzeczenia w oderwaniu od materiału dowodowego zebranego w sprawie, również poprzez przyznanie oświadczeniom pozwanego wartości dowodowej, a także orzeczenie bez dowodów.

Wskazując na powyższe zarzuty apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez utrzymanie w mocy nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie w sprawie II Nc 1/11 w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja (...) Sp. z o.o. w W. jest uzasadniona.

Sąd Okręgowy w całości zgadza się z argumentacją skarżącej odnośnie wadliwego zastosowania w tej sprawie przez Sąd Rejonowy normy art. 5 kc.

Sąd pierwszej instancji – co trzeba zauważyć i podkreślić – trafnie ocenił większość zarzutów podniesionych przez pozwanego wobec wydanego w tym postępowaniu nakazu zapłaty, w tym zarzut formułowany na tle normy art. 709¹⁵ k.c. trafnie stwierdzając, że co do zasady roszczenie dochodzone w niniejszej sprawie jest uzasadnione, by następnie odmówić powodowi ochrony prawnej z uwagi na przychylenie się do (w zasadzie tylko sygnalizowanego, a nie uzasadnionego przez pozwanego) zarzutu nadużycia prawa.

Sąd Rejonowy nie uwzględnił przy tym naczelnej zasady stosowania przepisu art. 5 k.c., zgodnie z którą na nadużycie prawa nie może powoływać się ten, kto sam prawo narusza. Dłużnik nie wywiązujący się z zawartej umowy narusza zasady prawa zobowiązań, co nie może być akceptowane jako działanie prawa odpowiadające.

Upatrując przesłanki nadużycia prawa w uzyskaniu przez stronę powodową zysku z zagospodarowania przedmiotu leasingu, Sąd Rejonowy przede wszystkim tezę o „nadmiernym wzbogaceniu” powódki poprzez dochodzenie od pozwanego zapłaty z tytułu zaległych rat wynagrodzenia wraz z umownymi odsetkami, które to żądanie oparte na wekslu gwarancyjnym, wystawionym przez pozwanego w oderwaniu od wysokości osiągniętego przez powódkę faktycznego zysku z tytułu spłaconych rat i zagospodarowania przedmiotu leasingu - postawił w całkowitym oderwaniu od materiałów tej sprawy, gdzie brak jest dowodu na uzyskanie przez powoda nadwyżki ze sprzedaży przedmiotu leasingu z danej umowy w kwocie 13.420 zł.

Jak wykazano też w apelacji (faktura k. 50 akt sprawy), stwierdzenie to było wadliwe, a nadto odnosiło się do okoliczności, które zgodnie z przedmiotem tego procesu (podstawa faktyczna pozwu i zakres zarzutów) pozostawały w zasadzie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

W tym miejscu wskazać też należy, że Sąd Rejonowy przyjmując ten argument jako jeden z zasadniczych elementów zarzutu stawianego powodowi odnośnie nadużywania przez niego prawa przez dochodzenie roszczenia objętego pozwem w tej sprawie, pozostaje w sprzeczności z własnym stanowiskiem i dokonanej w tej samej sprawie wykładni art. 709¹⁵ k.c. De facto bowiem Sąd I instancji odstąpił od własnej tezy, że korzyści uzyskane przez finansującego w związku z wcześniejszym rozwiązaniem umowy nie mają wpływu na pomniejszenie rat niezapłaconych a

wymagalnych przed wypowiedzeniem umowy. W ocenie Sądu Okręgowego w większości przypadków spłata długu jest niedogodnością dla dłużnika – pozwanego, nie może to jednak uzasadniać promowania tej strony procesu, a sytuacja materialna pozwanego (również nieudowodniona !) nie może stanowić podstawy dla odmowy udzielenia ochrony prawnej wierzycielowi dysponującemu zasadnym i wykazanym roszczeniem.

Sąd Rejonowy zdawał się też abstrahować od faktu, że przedmiotowy spór toczył się w zasadzie pomiędzy podmiotami profesjonalnie zajmującymi się działalnością gospodarczą, stąd nieuzasadnionym jest szczególne traktowanie tylko jednego z nich – co właśnie uczynił sąd pierwszej instancji przez oddalenie powództwa z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Mając to wszystko na względzie Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i orzekł o utrzymaniu w mocy w całości nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w dniu 5 stycznia 2011 r. zgodnie z art. 496 k.p.c. O kosztach procesu w instancji odwoławczej orzekł natomiast na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. w zw. z art. 391§ 1 k.p.c., poprzez obciążenie nimi pozwanego jako strony przegrywającej, zgodnie z generalną zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania.